

حسابداری صنعتی

بزرگ‌ترین کارخانه‌ی نابودی استعداد و
توانمندی‌ها، آیین و اصول آموزشی
نادرست است.

(اردبزرگ)

کلیات و مفاهیم حسابداری صنعتی

■ حسابداری یک سیستم اطلاعاتی است که هدف آن تهیه‌ی اطلاعات مفید، جهت تصمیم‌گیری استفاده‌کنندگان از اطلاعات می‌باشد.

☑ حسابداری جهت مقاصد گزارشگری به دو گروه عمده تقسیم گردید که هرکدام به طور مجزا نیازهای هر گروه را تأمین می‌نمایند؛ این دو گروه عبارتند از:

۱- **حسابدای مالی:** جهت تهیه‌ی اطلاعات مفید برای استفاده‌کنندگان برون‌سازمانی مانند: نهادهای قانونی، سهامداران.

۲- **حسابداری مدیریتی:** جهت تهیه‌ی اطلاعات مفید برای استفاده‌کنندگان درون‌سازمانی مانند: مدیران.

تعریف حسابداری صنعتی:

■ حسابداری صنعتی حوزه‌ای از حسابداری است که با **هزینه‌یابی محصول سروکار دارد**. هزینه‌یابی محصول، اطلاعات مورد نیاز را برای تهیه‌ی صورت‌های مالی در مورد قیمت تمام شده‌ی موجودی‌ها و قیمت تمام شده‌ی کالای فروش رفته را در زمینه‌ی حسابداری مدیریت و حسابداری مالی گردآوری و ارائه می‌کند.

☑ حسابداری صنعتی دارای دو مفهوم می‌باشد که عبارتند از:

۱- **مفهوم عام،** به معنای حسابداری هزینه است که قابل استفاده در تمام مؤسسات اعم از خدماتی، بازرگانی و تولیدی می‌باشد.

۲- **مفهوم خاص،** به معنای حسابداری قیمت تمام شده است که به محاسبه قیمت تمام شده کالای ساخته شده در مؤسسات تولیدی می‌پردازد.

کست‌ها؛ هزینه‌ی دایره حسابداری صنعتی در یک واحد تولیدی، جزء هزینه ..... است؟

TEST
○○○

(سراسری ۸۱)

- (۱) تبدیل و جزیی از هزینه دوره
(۲) تبدیل و جزیی از هزینه محصول
(۳) دستمزد مستقیم و جزیی از هزینه محصول
(۴) سربار ساخت و جزیی از هزینه‌داران
- پاسخ: گزینه (۲) صحیح است.

کست‌ها؛ کدامیک از هزینه‌های زیر از لحاظ مقاصد حسابداری صنعتی به عنوان دستمزد مستقیم ساخت

TEST
○○○

طبقه‌بندی می‌شود؟ (آزار ۸۱)

- (۱) دستمزد کارکنان خط مونتاژ در یک کارخانه خودروسازی که در مونتاژ و تکثیر خودرو دخالت دارند.
(۲) دستمزد انباردار در انبار مواد اولیه یک کارخانه‌ی تلویزیون سازی
(۳) دستمزد گچکار در یک شرکت خانه سازی
(۴) حقوق کمک حسابرس در یک مؤسسه حسابرسی
- پاسخ: گزینه (۱) صحیح است.

نکته برتر: هزینه دایره حسابداری صنعتی جزئی از هزینه‌های سربار می‌باشد و هزینهی سربار جزئی از هزینهی تبدیل و هزینهی تبدیل جزئی از هزینه محصول است.

ماهیت حسابداری صنعتی:

■ حسابداری صنعتی **ماهیتاً حسابداری مدیریت می‌باشد** و اساسی‌ترین هدف آن عبارت از تدارک اطلاعات دقیق و کافی در زمینه‌ی عملیات تولیدی برای مدیران مؤسسه به منظور تسهیل طرح‌ریزی عملیاتی، هماهنگی اجرایی، کنترل مؤثر اجرای عملیات و ارزیابی نتایج حاصله از عملکردهاست.

TEST

تست ۱۳: کدامیک از موارد زیر از اهداف سیستم حسابداری صنعتی نیست؟ (آزار ۹۰)

(۱) تعیین سود (۲) تهیه‌ی گزارش در چارچوب استانداردهای حسابداری

(۳) ارزیابی کارایی دوایر (۴) تعیین بهای تمام شده کالا و خدمات

■ پاسخ: گزینه (۲) صحیح است.

اهمیت حسابداری صنعتی:

■ مدیریت با استفاده از حسابداری صنعتی، بهای تمام شده‌ی تولیدات را محاسبه می‌کند و کنترل خود را بر روی هزینه‌های مولد، دستمزد و سایر هزینه‌های تولید اعمال می‌کند. مدیران اگر گزارشات دقیق و صحیحی از عوامل هزینه نداشته باشند در تصمیم‌گیری خود در جهت افزایش تولید یا سایر تصمیم‌گیری‌ها و راه انجام تصمیمات خود با مشکل مواجه خواهند شد.

TEST

تست ۱۴: در مورد هزینه‌های منتسب (تلقی) کدامیک از گزینه‌های زیر صحیح است؟ (آزار ۸۱)

(۱) در امر تصمیم‌گیری از هزینه‌ها مربوط هست. (۲) در محاسبه سود و زیان منظور می‌باشد.

(۳) مستلزم خروج نقد می‌باشد. (۴) در دفاتر ثبت می‌شود.

■ پاسخ: گزینه (۱) صحیح است.

وظایف حسابداری صنعتی:

حسابداری صنعتی مسئولیت انجام وظایف ذیل را برعهده دارد:

- ۱- یاری و مشارکت در ایجاد و اجرای برنامه‌ها و بودجه‌ها؛ ۲- برقراری روش‌ها و شیوه‌های اعمال کنترل به منظور کاهش معقول هزینه‌ها؛ ۳- راهنمایی مدیریت در تصمیم‌گیری‌های نهایی به منظور انتخاب راه‌حل از راه‌حل‌های موجود؛ ۴- ارزیابی موجودی‌ها به منظور هزینه‌یابی و قیمت‌گذاری آن‌ها و کنترل مقداری موجودی‌ها؛ ۵- پیش‌بینی هزینه‌های تولید برای یک دوره معین (بودجه بندی)؛ ۶- جمع‌آوری، تفکیک، ثبت و تسهیم هزینه‌ها.

به طور کلی حسابداری مدیریت دارای سه وظیفه و کارکرد می‌باشد که عبارتند از:

- ۱- جمع‌آوری داده‌ها و پردازش آن‌ها و گزارش‌گیری اطلاعات به مدیریت؛ ۲- جهت‌دهی به مدیریت در رابطه با فرصت‌ها و موقعیت‌ها؛ ۳- ارائه‌ی راه‌حل‌های مختلف به منظور کمک به مدیریت.

نکته برتر: حسابداران مدیریت جهت انجام وظایف خود باید پای‌بند به اصول اخلاقی که توسط انجمن

- حسابداران مدیریت خیره و انجمن حسابداران مدیریت تدوین شده است باشند، این اصول اخلاقی عبارتند از: ۱- صلاحیت ۲- رازداری؛ ۳- درستکاری؛ ۴- بی‌طرفی.

TEST

تست ۵: اصول اخلاقی چهارگانه حسابداری مدیریتی کدام است؟ (سراسری ۱۵)

- (۱) صلاحیت، توانایی، رازداری، درستکاری
 (۲) صلاحیت، رازداری، درستکاری، بی‌طرفی
 (۳) توانایی، بی‌طرفی، رازداری، درستکاری
 (۴) توانایی، بی‌طرفی، استقلال
- پاسخ: گزینه (۲) صحیح است.

ارتباط حسابداری صنعتی با سیستم‌های حسابداری مالی و مدیریت

- حسابداری صنعتی بخشی از سیستم کلی اطلاعات حسابداری است که اطلاعات مرتبط با هزینه‌ها را برای استفاده در هر دو زمینه حسابداری مدیریت و حسابداری مالی گردآوری، انباشت و ارائه می‌کند؛ به عبارت دیگر **حسابداری صنعتی پل ارتباطی بین حسابداری مالی و حسابداری مدیریت می‌باشد.**
- یعنی حسابداری صنعتی همراه با حسابداری مالی، اطلاعات هزینه‌یابی محصول را تکمیل می‌کند و همراه با حسابداری مدیریت بعضی از اطلاعات کمی مورد نیاز مدیران برای انجام وظیفه‌ی آن‌ها را ارائه می‌کند.
- **تفاوت‌های اصلی بین حسابداری مالی و مدیریت در جدول زیر نمایش داده شده است:**

تفاوت	حسابداری مالی	حسابداری مدیریت
تنظیم و ارائه‌ی گزارشات	برای مدیران مؤسسه و علاقمندان خارجی	منحصراً برای مدیران
الزامات قانونی	تهیه‌ی صورتهای مالی مطابق با اصول پذیرفته شده حسابداری	تهیه‌ی صورتهای مالی الزام قانونی ندارد.
ویژگی‌های اطلاعات	تاریخی، کمی، بولی و قابل تأیید	جاری یا پیش‌بینی شده، کمی یا کیفی، بولی یا غیربولی، به موقع بودن یا منصفانه
مرکز توجه سازمانی	کل سازمان	بخش یا قسمتی از سازمان
دوره‌ی گزارشگری	دوره گزارش‌گیری یک ساله است.	دوره خاصی ندارد بنا بر نیاز مدیر و کار تهیه می‌گردد
نگهداری سوابق	رسمی	رسمی یا غیررسمی
قدرت کنترل (تجزیه و تحلیل)	جنبه‌ی کنترل قیمت است. (یعنی چرا سود پایین آمده)	جنبه‌ی کنترل قوی است.
هدف	اندازه‌گیری سود و زیان	محاسبه قیمت تمام شده

زنجیره‌ی ارزش

- امروزه به تحلیل زنجیره‌ی ارزش به عنوان وسیله‌ی افزایش رضایت مشتری و کنترل مؤثرتر هزینه‌ها، توجه شده است. این زنجیره‌ی ارزش به شکل مجموعه‌ی بهم پیوسته و زنجیره‌ای از فعالیت‌های ایجادکننده‌ی ارزشی است که همگی از منابع اولیه مواد خام برای تأمین‌کننده اجزا تا محصول نهایی تا خدمات تحویل داده شده به مشتری را دربرمی‌گیرد.

تست ۶؛ چنانچه بهای تمام شده‌ی یک محصول به عنوان مبنای فروش در نظر گرفته شود، هزینه‌های

TEST
□□□■

تشکیل دهنده‌ی بهای تمام شده کدام است؟ (سراسری ۸۰)

- (۱) متغیر تولید شامل مواد مستقیم مصرف شده، دستمزد مستقیم و سربار متغیر جذب شده
  - (۲) تولید، شامل مواد مستقیم مصرف شده، دستمزد مستقیم و سربار ساخت جذب شده
  - (۳) تحقیق و توسعه، طراحی، تولید، بازاریابی، توزیع و خدمات پس از فروش
  - (۴) تحقیق و توسعه، طراحی و تولید
- پاسخ: گزینه (۴) صحیح است.

نکات برتر

① هدف از هزینه‌یابی مشخص نمودن اجزای تشکیل دهنده بهای تمام شده است؛ بدین صورت که اگر هدف هزینه‌یابی قیمت‌گذاری محصول باشد و با هدف گزارشگری مالی باشد نوع طبقه‌بندی اجزای بهای تمام شده متفاوت است. ② اگر هدف قیمت‌گذاری محصولات باشد، اجزای بهای تمام شده عبارتند از: تحقیق و توسعه، طراحی، تولید، بازاریابی، توزیع و فروش و خدمات پس از فروش، به این نوع طبقه‌بندی اصطلاحاً **زنجیره‌ی ارزش** می‌گویند. ③ اگر هدف گزارشگری مالی باشد، اجزای بهای تمام شده عبارتند از: مواد مستقیم، دستمزد مستقیم، سربار، کارخانه.

"ساختار زنجیره ارزش"

نقش زنجیره‌ی ارزش:

- ۱- **تحقیق و توسعه:** بررسی نقطه نظرات مختلف در خصوص نوع، کیفیت و تنوع محصولات یا خدمات.
- ۲- **طراحی:** جزئیات برنامه‌ریزی و مهندسی محصول، خدمات یا فرآیندها.
- ۳- **تولید:** تحویل، هماهنگی و مونتاژ منابع برای تولید محصول یا تحویل به مشتری.
- ۴- **بازاریابی:** روشی که شرکت‌ها به وسیله‌ی آن محصولات یا خدمات خود را به مشتریان، توسعه و به فروش می‌رسانند.
- ۵- **توزیع:** محصولات یا خدمات به مشتریان. ۶- **خدمات:** پس از فروش محصولات، فعالیت‌هایی که به مشتریان ارائه می‌شود.

نکته برتر: مشتریان انتظار دارند که مدیران این شرکت‌ها از لحاظ مسئولیت اجتماعی خود فعال‌تر باشند. صاحبان سهام شرکت‌ها امروزه اولویت زیادی به مسئولیت اجتماعی، امنیت و مسائل محیطی به‌علاوه اصول اخلاقی گروهی و مشترک قائل هستند.

TEST
□□□■

تست ۷؛ زنجیره‌ی ارزش در یک مؤسسه تولیدی شامل کدامیک از موارد زیر است؟ (آزاد ۸۰)

- (۱) مواد مستقیم، دستمزد مستقیم، سربار ساخت
  - (۲) تحقیق و توسعه، طراحی محصول، تولید محصول، بازاریابی، توزیع و فروش، خدمات پس از فروش
  - (۳) بهای اولیه، بهای تبدیل، هزینه‌های تولید
  - (۴) هزینه‌ی ثابت، هزینه متغیر، هزینه‌ی نیمه متغیر
- پاسخ: گزینه (۲) صحیح است.